

Politisk indsigt vindes kun ved politisk indflydelse

Taler

Edvard Hagerup Bull

Dato

10 august 1911

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om stemmerett for kvinner (4)

- 1 Jeg skal ikke meget forlænge debatten, men jeg finder med nogle korte
bemærkninger at burde motivere min stemmegivning. Jeg voterer mot de
foreliggende forslag om almindelig stemmeret for kvinder. Naar jeg gjør det, saa
er det ikke, fordi jeg miskjender rigtigheden av den sætning, at kvinder bør ha
5 adgang til de samme politiske rettigheter som mænd. Efter min opfatning bør
kjønnsforskjellen her ikke ha nogensomhelst indflydelse. Og jeg er endvidere
fuldt ut av den mening, at for nutiden er der ingen tryggere grundvold at lægge
statens vigtigste avgjørelser paa end den almindelige stemmeret, almindelig
stemmeret for kvinder som for mænd. Jeg tror ikke at dette vil være historiens
10 sidste ord, jeg tænker, der vil komme politisk udvikling bakefter ogsaa. Men for
tiden ser jeg ikke noget bedre grundlag end dette, det bredeste grundlag for de
store samfundsavgjørelser.

- Naar jeg dog ikke tror, at det vil være rigtig nu at gaa til at gjøre stemmeretten
15 almindelig for kvinder, saa er det ikke paa grund av forhold, som har noget med
kjønnsforskjellen at gjøre. Men jeg tror, at det er en rigtig sætning og bekræftet av
erfaringen, at politisk indsigt vindes kun ved at utøve politisk indflydelse. Det
gjælder i det store og hele tat, der kan naturligvis gives undtagelser. Men
samfundet er efter min opfatning stillet under - man kan gjerne sige det haarde
20 vilkaar, at de store mængder av mennesker vinder ikke politisk interesse og
derfor heller ikke politisk indsigt, før de faar politisk indflydelse. Det er derfor
en vanskelig vei, kan man sige, samfundet har for at vinde frem til at lægge
avgjørelserne i de hænder hvor man under nutidens vilkaar først kan finde den
største trygghet. Saken er jo den, at hvis man gaar til meget store
25 stemmeretsutvidelser, saa lægger man magten forsaavidt i hidtil uprøvede
hænder.

30 Jeg lægger altsaa for mit vedkommende ikke saa meget vegt derpaa, at vi ikke har
nogen tilstrækkelig erfaring om, hvordan den kvindelige stemmeret, vi hittil har
hat, har virket. Hovedvegten lægger jeg paa, at kvinderne ikke hittil gennem den
stemmeret, de nu har, har hat anledning til at vinde stor erfaring, de har ikke hat
den samme opfordring, den samme adgang, kan man sige, til at komme frem til
35 politisk indsigt, som de havde hat, om de havde siddet inde med stemmeretten i
lang tid.

Hvad angaar den kommunale stemmeret, saa var det dog saa, at der var en række
valg, hvori de kvinder, som allerede havde faaet stemmeret, havde deltat, før man
gjorde den kommunale stemmeret almindelig. Hvad angaar de politiske valg, saa
40 er stillingen derimot den, at det er kun i et valg, alle de mange kvinder, som først
fik stemmeret, hittil har deltat. Og det er for mig en betænkelig sak at bringe det
dertil, at størsteparten av de stemmeberettigede, som skulde avgjøre statens
skjæbne ved de næste valg, er saadanne, som dels ikke før har hat stemmeret og
dels kun har hat det ved et valg. Det er en betragtning, som altsaa dikteres mig ut
45 fra den grundsynsmaate, at først gennem utøvelsen av politisk magt er det, at
den store mængde av mennesker kan komme til at faa politisk indsigt. Der ligger
ingen miskjendelse av, at kvindekjønnen har like forutsætninger som mændene
for at vinde frem til politisk indsigt; mit ræsonnement vilde været det samme,
om det var mændene, det gjaldt. Jeg tviler ikke paa, at om det var saa, at
50 mændene ikke hadde hat nogen befatning med offentlige anliggender, vilde
deres interesse være forholdsvis liten for de flestes vedkommende, og jeg vilde
derfor forsaavidt anse det forbundet med de samme betænkeligheter at gaa til
meget store utvidelser av mændenes stemmeret.

55 Det er rene opportunitetsbetragtninger, jeg her har gjort gjældende, det er
ganske sandt, men for mig staar det saa, at det kun er opportunitetshensyn, som
faar lov til at gjøre sig gjældende. Jeg ser ikke i stemmeretten en menneskeret, jeg
ser det ikke som en samfundsuretfærdighet, at de og de personer ikke har
stemmeret, hvad der forsaavidt skal være gjældende tilstand, det maa bero paa
60 samfundets tarv. Det er for samfundets tarv efter min mening det mest
betryggende at faa almindelig stemmeret. Jeg mener derfor, at det stiller sig som
et fremtidsmaal, at der er almindelig stemmeret for kvinder som for mænd. Men
det er ogsaa de samme hensyn til samfundets tarv, som jeg mener skal være
avgjørende for, hvorvidt man i dette øieblik skal gaa til at indføre almindelig
65 stemmeret ogsaa for kvinder. Og al den stund, jeg anskuer tingen paa denne
maate, har jeg altsaa avgjørende grunde for ikke i dette øieblik at være med paa

almindelig stemmeret for kvinder.

70 Men jeg skal indrømme, at efter de erfaringer vi hittil har vundet om kvinders deltagelse baade i det kommunale og det politiske liv, tror jeg ikke, det vil kunne være forbundet med nogen betænkelighed i næste periode, efter de nye valg, at gaa til almindelig politisk stemmeret ogsaa for kvinder.

75

Kilde

Stortingstidende 1911, s. 2612-2613.

Emner

Debatt, Kvinner, Kvinnesak, Ligestilling, Stemmerett

80

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/politisk-indsigt-vindes-kun-ved-politisk-indflydelse>

85

90

95

100

105